

oudheidkundig bodemonderzoek te Alden Biesen

Sedert de oude landcommanderij Alden Biesen, onder de voormalige gemeente Rijkhoven, door de Staat werd aangekocht, heeft de N.D.O. er op verschillende plaatsen en tijdstippen de bodem onderzocht⁽⁴²⁾.

De eerste opgravingen werden verricht door de Heer A. Matthys tijdens de periode maart-mei 1972. In de gracht, tegenover de zuidelijke toren, kwam een kleine vierkante tufstenen constructie aan het licht (1,80 × 1,80 m). Het betreft hier blijkbaar een verzamelput voor de toevoer van het water naar de gracht (fig. 66, 1). In de noordelijke toren en kelders, alsmede in de ridderzaal kon de bouwwijze van de funderingen nagegaan worden (fig. 66, 2-4). De bakstenen muur rust op een laag tufsteenblokken die op horizontale balken zijn geplaatst. Deze zijn geschraagd door dwarsliggers die op hun beurt door ingeheide palen zijn ondersteund (fig. 67, prof. A-B). In de oorspronkelijke bouwlaag van het kasteel trof men

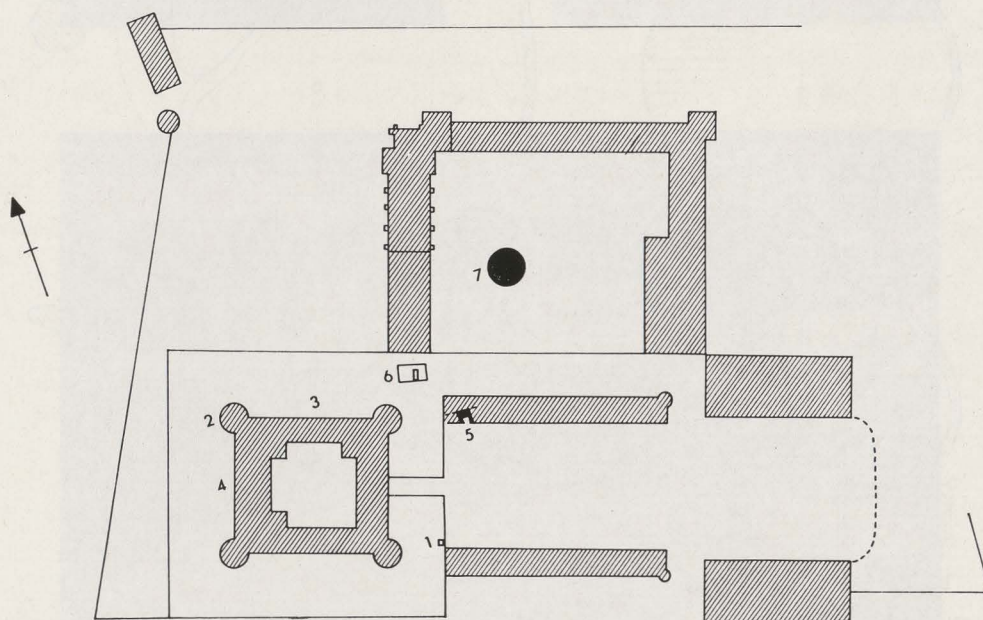

Fig. 66. — Plattegrond van Alden Biesen (sch. 1/2 000).

⁽⁴²⁾ Wij danken de Heer E. Castermans, hoofdarchitect-directeur en de Heer J. Goffart, eerste controleur bij de Regie der Gebouwen van het Ministerie van Openbare Werken voor hun bereidwillige medewerking.

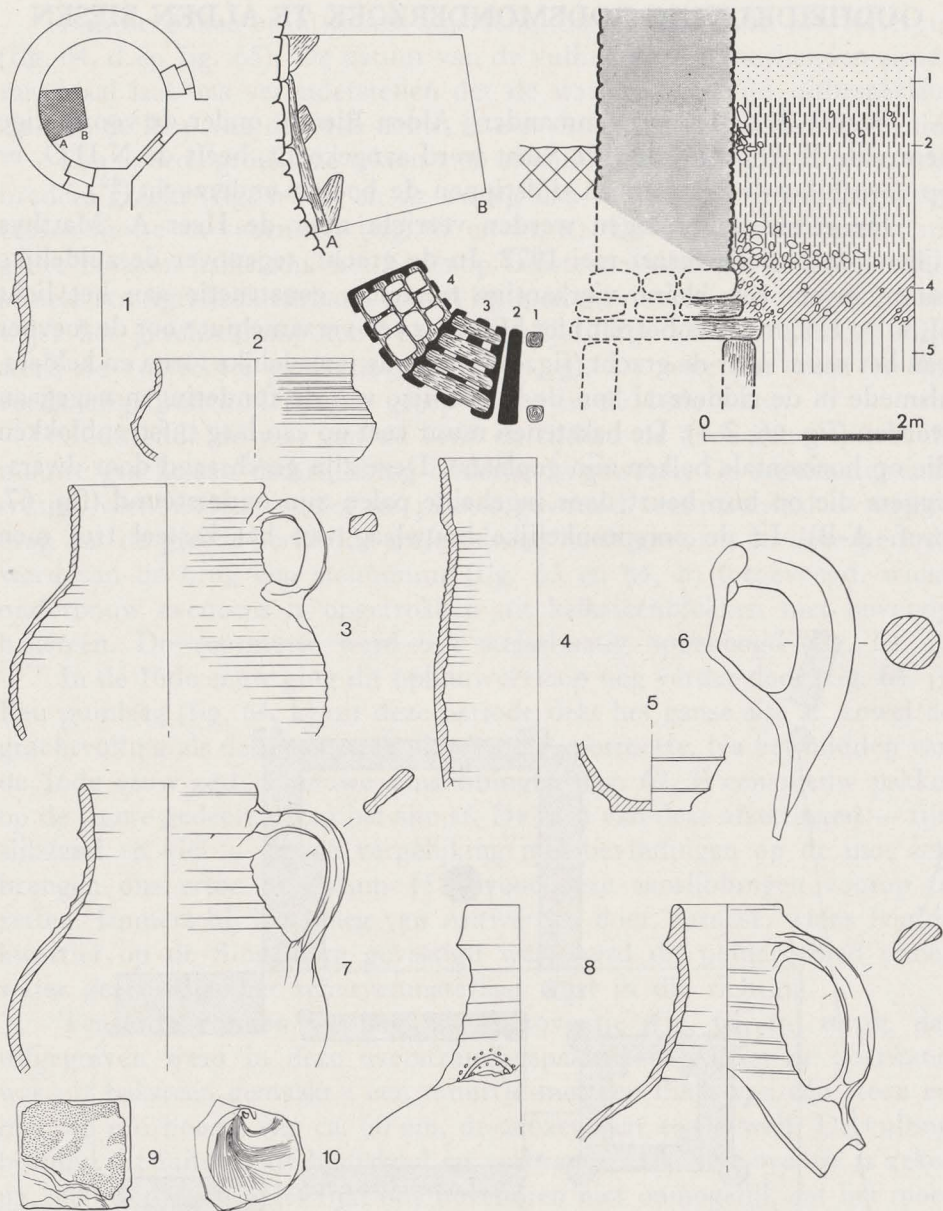

Fig. 67. — Funderingssysteem en aardewerk uit de bouwlaag (sch. 1/3).

allerlei scherven aan, meestal uit Raeren, van de periode 1500-1550 (fig. 67, 6-10). Dit stemt overeen met de geschreven bronnen, waaruit wij weten dat het huidige kasteel tussen 1543 en 1603 werd opgericht. In de smidse stootte men op een stuk muur die ouder is dan het gebouw (fig.

66, 5). Waarschijnlijk gaat het hier om resten van het primitief kasteel. Een nog bestaande laag *in situ* bevatte materiaal uit de periode 1300-1375 met scherven uit Schinveld-Brunssum (fig. 67, 1-5). Deze overblijfselen kunnen in verband gebracht worden met het jaar 1322, wanneer Alden Biesen een Groot-Commanderij werd.

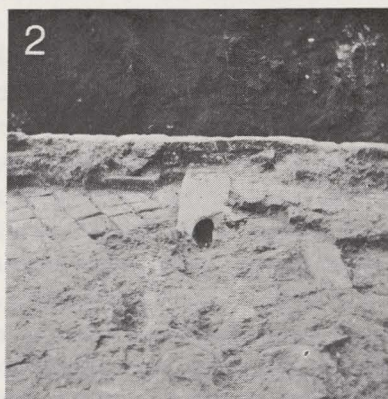

Fig. 68. — Pijler en waterbekken.

Toen in 1973 de slotgracht werd gereinigd, hadden wij de gelegenheid nieuwe vaststellingen te doen. Voor de oosttoren kwam een ommuurde ruimte te voorschijn van $4,50 \times 7,20$ m, nog gedeeltelijk voorzien van een bevloering (fig. 66, 6). De omheiningsmuur bestond uit een enkele rij mergelstenen van ca. 30 cm breed. Resten van een 80 cm brede riolering, in dezelfde bouwtrant uitgevoerd, waren verderop nog bewaard. In voornoemde ruimte trof men de onderbouw aan van een draagpijler, 1 m breed op 2,80 m lang. Binnen zijn omraming van vier ineengewerkte balken waren, dicht naast elkaar, kleine en grotere boomstammen ingeheid (fig. 68, 1). De pijler lijkt wel ouder te zijn dan de stenen omheining.

Een onderzoek op het neerhof, uitgevoerd in 1976, leidde tot de ontdekking van een waterbekken en van funderingen van gebouwen die de plaats ruimden voor de hedendaagse hoevegebouwen, daterend uit de 17e eeuw. Het waterbekken heeft een diameter van ca. 10,50 m en heeft een opening voor de watertoevoer en een voor de waterafvoer (fig. 66, 7; fig. 68, 2-3). De vloer bestaat uit drie lagen bakken die op hun platte kant, kruiselings over elkaar, in een roze mortel waren neergelegd en die rusten op een 2 tot 5 cm dikke potaarde-laag in groene klei. De lengte van de gebruikte bakken schommelt tussen 23 en 24 cm, de breedte ervan meet 11 cm en de dikte 5 à 6 cm; nochtans bevinden er zich hier en daar ook bakken tussen van $25 \times 12 \times 6$ cm. Het omringend muurtje, dat eveneens in bakken en in roze mortel was opgetrokken, werd aangezet op de buitenste rand van de vloer. Het moet een dikte gehad hebben van 40 cm; de ertoe gebruikte bakken hadden dezelfde afmetingen als deze van de vloer. Van enig onderstel van een fontein in het midden van het bekken werd geen spoor aangetroffen.

G.V. LUX - W. THYSSEN